

Kaupungin strategia

Jyväskylän päivitetty kaupunkistrategia vuosille 2022-2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 21.2.2022. Visiossa Jyväskylä on kasvava ja kansainvälinen sivistyskaupunki. Missiona eli kaupungin perustehtävänä on kuntalaisten hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen. Kaupungin toimintaa ohjaavat arvot ovat inhimillisyys, rohkeus, avoimuus, vastuullisuus ja turvallisuus.

Strategiatyötä edistetään neljän kärkiteeman kautta. Tuttuja teemoja kaupungin aiemmasta strategiasta ovat resurssiviisuus ja liikuntapääkaupunki -kokonaisuudet sekä elinvoiman edistäminen. Uusi kärki on koulutus- ja kulttuurikaupunki kokonaisuus, jossa nostetaan esille kansainvälisesti arvostetun koulutuksen ja ainutlaatuisen kulttuurin merkitys Jyväskylälle.

Strategian neljä kärkeä ovat:

- 1) Koulutus- ja kulttuurikaupunki
- 2) Elinvoiman kaupunki
- 3) Liikuntapääkaupunki
- 4) Resurssiviisas kaupunki

Strategiassa kärkiteemat on avattu kuvaamalla ne keskeiset toimenpiteet, joilla tavoitetta kohti tullaan valtuustokaudella menemään. Lisäksi on avattu ne vaikuttavuusmittarit, joilla toimenpiteiden onnistumista arvioidaan. Käyttöön otetaan vahvempi toteutussuunnittelun kytkentä joka vuosi tehtävään budjettivalmisteluun. Kaikkien kaupungin toimintojen osalta talousarvion toiminnalliset tavoitteet kuvataan yhdenmukaisen strategiaohjaustaulukon mukaisesti.

Kaupunkistrategia:

<https://www.jyvaskyla.fi/kaupunkistrategia>

Toimialojen ja liikelaitosten talousarvio- ja taloussuunnitelma-ehdotukset

Laadintaperusteet ja talousarvioesitysten sisältö

Vuoden 2023 talousarvion ja suunnitelmakauden 2024-2025 valmistelu perustuu valtuustokauden strategiassa 2022-2025 linjattuihin tavoitteisiin. Kaupunkistrategian päivitys aloitettiin keväällä 2021. Kaupunkistrategian poliittisena ohjausryhmänä toimi kaupunginhallitus ja operatiivista valmistelua johti ja koordinoi kaupungin johtoryhmä. Strategiatyön pohjalle visioitiin Jyväskylää vuodelle 2030. Strategiatyön pohjalle kuultiin näkemyksiä henkilöstöltä, kuntalaisilta, järjestöiltä ja yrittäjiltä. Tämän tietopohjan avulla kaupunginhallitus ja valtuusto työstivät ja jatkovalmistelivat strategiaa, joka hyväksyttiin vuoden 2022 alussa.

Talousarvioesityksiin tulee sisältyä valtuustoon nähden sitovien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden asetannan kautta kaupungin strategian toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet ja niille tulee osoittaa tarvittavat resurssit. Tavoitteiden osalta tulee paneutua taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden asettamiseen sekä selkeään esittämiseen ja mitattavuuteen. Käyttöön otetaan vahvempi toteutussuunnittelun kytkentä joka vuosi tehtävään talousarviovalmisteluun. Kaikkien kaupungin toimintojen osalta talousarvion toiminnalliset tavoitteet kuvataan yhdenmukaisen strategiaohjaustaulukon mukaisesti, joka toimii myös osavuosisikatsauksien raportoinnin pohjana.

Talousarvion laadinnassa tulee huomioida:

- Vuoden 2021 talousarvion toteutuminen
- Realistinen arvio vuoden 2022 käyttösuunnitelman toteutumisesta
- Hyvinvointialueen ja organisaatiomuutosten aiheuttamat toiminnan muutokset
- Päätetyt ja tiedossa olevat lainsäädännölliset ja palvelutarpeisiin liittyvät muutokset.

Talousarvioesitysten tulee pohjautua laskelmiin väestönkasvun ja toimintaympäristön muutoksien vaikutuksista asiakas- ja suoremääriin. Osana talousarviota- ja suunnitelmaa toimialojen ja liikelaitosten tulee valmistella kestävän talouden ja toiminnan ohjelmaan liittyviä tehostamistoimenpiteitä, joiden valmistelu tullaan käynnistämään. Tehostamistoimien avulla tavoitellaan talouden rakenteellista tasapainoa taloussuunnitelmakauden 2023-2025 loppuun mennessä. Kaupungin menojen kasvun tulee alittaa verorahoituksen kasvu, jotta talous tasapainottuu.

Toimialojen ja konsernihallinnon talousarvioesityksiin tulee sisältyä seuraavat osakokonaisuudet:

Toimialataso

- Toimialan kuvaus
- Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet
  - Taloudelliset tavoitteet
  - Toiminnalliset tavoitteet
- Kestävän talouden ja toiminnan ohjelma 2023-2025
- Määrärahan jakautuminen palvelualueittain

Palvelualueitaso

- Käyttötalouden perustelut:
  - Toiminnan kuvaus

- Toiminnan painopistealueet
- Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna
- Tunnusluvut ja mittarit (Huom! Ei tarvita vielä lautakuntien esitykseen)

Liikelaitosten talousarvioesityksiin tulee sisältyä seuraavat osakokonaisuudet:

- Toiminta-ajatus ja toiminnan kuvaus
- Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet
  - Taloudelliset tavoitteet
  - Toiminnalliset tavoitteet
- Kestävän talouden ja toiminnan ohjelma 2023-2025
- Tulos- ja rahoitussuunnitelmat
- Investointisuunnitelma
- Tunnusluvut ja mittarit

1.1.1 Käyttötalouden perustelut

Käyttötalouden perustelut annetaan palvelualueittain. Perustelut sisältävät toiminnan kuvauksen, toiminnan painopistealueet sekä toiminnan ja toimintaympäristön muutoksen edelliseen vuoteen verrattuna. Perusteluilla pyritään osoittamaan asetettujen tavoitteiden, tehtävien ja määrärahan käytön välistä riippuvuutta. Perusteluissa tehdään myös selkoa kehittämistarpeista.

1.1.2 Valtuustoon nähden sitovat taloudelliset tavoitteet

Taloudellisten tavoitteiden osalta esitetään toimintatulo- ja toimintamenoarviot määrärahoittain ja liikelaitoksittain talousarviovuodelle 2023. Määrärahojen osalta valtuustoon nähden sitova taso on talousarviovuoden toimintakate. Liikelaitosten valtuustoon nähden sitova taso on tilikauden yli-/alijäämä talousarviovuodelta.

1.1.3 Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteutetaan vuosittaisella toiminnallisten tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuksella. Kaikkien kaupungin toimintojen osalta talousarvion valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet kuvataan yhdenmukaisen strategiaohjaustaulukon mukaisesti, joka toimii myös osavuosi-katsausten raportoinnin pohjana.

Tavoitteiden tulee olla määräraha-/liikelaitostasoisesti:

- merkittäviä
- selkeitä ja toimintaa ohjaavia
- edistää kaupunkistrategian linjausten toteutumista
- palvelutuotannon vaikutuksia ja vaikuttavuutta kuvaavia, mitattavissa tai muuten todennettavissa olevia määrällisiä ja/tai laadullisia tavoitteita.

Toiminnallisten mittareiden tulee olla:

- mitattavissa mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla mittareilla ja menetelmillä,
- toteutettavissa ilman monimutkaista laskentaa.

Tavoitteen toteutumisen raportoinnin osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksissä tulee olla tiivis ja ytimellä. Toiminnallisten mittareiden määrittämisessä tulee huomioida lähtötason arvo ja tietolähde. Mikäli määrittystä ei voida tehdä, mittari ei ole silloin relevantti

Sitovat toiminnalliset tavoitteet voidaan esittää tiiviinä sanallisina tavoitetiloina, tavoite- ja suoritemäärinä tai tuottavuutta tmv. kuvaavina tunnuslukuina. Tavoitteiden laadinnassa tulee huomioida, että ne eivät ole ristiriidassa kaupunkistrategian mission, vision ja arvojen kanssa. Tavoitteet tulee tiivistää selkeästi ymmärrettäviin lauseisiin (max.1-2 lausetta), ilman pitkiä sanallisia kuvauksia. Tavoitteet voivat olla esimerkiksi lukumääriä, yksikkökustannuksia, tunnuslukuja tai tuottavuus- ja vaikuttavuusmittareita. Tavoitteista tulee myös käydä ilmi, mihin toteumaa verrataan. Esimerkiksi, onko kyseessä vuositavoite, verrataanko toteumaa edelliseen vuoteen vai johonkin vertailukaupunkiin tai -ryhmään.

- Esimerkiksi: Ei ”Lasten osallistumisaste kasvaa 75 %:iin” vaan ”Lasten osallistumisaste kasvaa 70 %:sta 75 %:iin”.

Toiminnallisten tavoitteiden asettamisessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

- Onko tavoite toteutettavissa talousarviokehityksen mukaisilla määrärahoilla sekä ovatko aikataulu ja resurssit tavoitteen toteuttamiseksi realistisia?
- Voidaanko tavoitteen toteutumiseen vaikuttaa toimialan/liikelaitoksen omilla toimenpiteillä?
- Mitä toiminnalla tavoitellaan, miten tavoiteltua vaikuttavuutta voidaan mitata ja kuinka tavoiteltu vaikuttavuus kytkeytyy kaupunkistrategian tavoitteisiin?

Asetetut toiminnalliset tavoitteet, niiden mittarit sekä lähtö- ja tavoitetasot tulee esittää talousarviossa alla olevan strategiaohjaustaulukkomallin mukaisesti. Talouden ohjaus on valmistellut taulukkomallit valmiiksi toimialojen ja liikelaitosten talousarvioesitysten laadintapohjiin. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan talousarviovuoden aikana maaliskuun ja syyskuun neljännesvuosikatsauksissa vastaavassa taulukkomuodossa liikennevalomallin avulla. Talousarvioesityksiä laadittaessa taulukosta poistetaan ne rivit, joihin ko. toimiala/liikelaitos ei aseta yhtään toiminnallista tavoitetta.

Esimerkkipohja strategiaohjaustaulukko: Resurssiviisas kaupunki:

Strategiakärki: 4. Resurssiviisas kaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 4.1 Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelu-alue/vastuutaho

Vaikuttavuustavoite: 4.2 Jyväskylä on hiilineutraali 2030				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelu-alue/vastuutaho

Vaikuttavuus-tavoite: 4.3 Luontoympäristön monimuotoisuuden turvaaminen				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelu-alue/vastuu-taho

Vaikuttavuus-tavoite: 4.4 Resurssiviisas kulutus ja kiertotalous				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelu-alue/vastuu-taho

Esimerkkimalli 1:

Strategia-kärki: 2. Elinvoiman kaupunki	
---	--

Vaikuttavuus-tavoite: 2.2 Kasvatavat yritykset ja houkuttelevat työpaikat				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelu-alue/vastuu-taho
Olemme onnistuneet luomaan saumattomat yhteistyömallit yritysasiakkaiden parhaaksi.	Henkilöstö tuntee kaupungin tarjoamat yrityspalvelut	Tieto hajanaisissa lähteissä ja tietämys kokonaisuudesta heikko.	Käytössä helppo kuvaus kokonaistarjonnasta ja tietämys kokonaisuudesta hyvä	Kaupunkirakennepalvelut
	Sähköinen lupapalvelujärjestelmä mahdollistaa yritys-taustaisen asiakkuuden tunnistamisen	Ei mahdollista	Mahdollistaa	Kaupunkirakennepalvelut
	Luodaan yritysasiakasverkosto jatkuvaan palvelukehittämiseen	Ei ole	Yritysassiakasverkostossa on 8-10 aktiivista yritystoimijaa kehittämässä Kaupunkirakenteen yritysasiakaspalvelua	Kaupunkirakennepalvelut

Vaikuttavuus-tavoite: 2.4 Kasvava ja saavutettava maakunnan keskuskaupunki				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelu-alue/vastuu-taho
Jyväskyläläisiä on yli 145 000 ja nautimme parhaasta elämänlaadusta.	Asukasluku	Vuoden 2021 loppu: 144 473 asukasta.	Vuonna 2023 146 750 asukasta.	Kaupunkirakennepalvelut

Esimerkkimalli 2:

Strategia-kärki: 3. Liikuntapääkaupunki				
Vaikuttavuus-tavoite: 3.1 Suomen liikkuvimmat kaupunkilaiset				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelu-alue/vastuu-taho
Liikkumishojelman laatiminen	Päätöksentekoprosessin edistyminen	Liikuntaohjelmaa ei ole laadittu.	Liikuntaohjelma laadittu ja hyväksytty.	Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Vaikuttavuus-tavoite: 3.2 Suomen parhaat olosuhteet liikunnalle				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelu-alue/vastuu-taho
Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman toteutuminen vuoden 2023 suunnitelman mukaisesti.	Vuoden 2023 listalla olevat investoinnit	Puutteelliset olosuhteet esim. jalkapallohalli	Olosuhde korjattu/rakennettu ja hanke toteutunut.	Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Vaikuttavuus-tavoite: 3.4 Kiinnostava hyvinvointimatkailun ja liikuntatapahtumien kaupunki				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelu-alue/vastuu-taho
Kansainvälisten urheilutapahtumien Jyväskylähankke	Urheilutapahtumakaupunkiprofilointi, ekosysteemin rakennus & digitaalinen alusta	Ei profilointia, ei ekosysteemi-yhteistyötä	Profilointi tehty (Suomi ja kv.), ekosysteemin rakentaminen käynnissä ja alustatyökalu käytössä	Konsernihallinto